

رخ بام در معماری تهران از گذشته تا حال

www.ketab.ir

فرشید عبداللہی

نشر راشدین
Rashadin Publication

سرشناسه : عبداللهی، فرشید، ۱۳۵۸-
 عنوان و نام پدیدآور : رخ بام در معماری تهران از گذشته تا حال / فرشید عبداللهی ؛ ویراستار راهب عارفی.
 مشخصات نشر : تهران : راشدین، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۷۶ ص.: مصور (رنگی).
 شابک : ۷۵۰۰۰۰-۷ ریال ۳۶۱۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۷
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. [۱۷۶].
 موضوع : بام‌ها -- ایران -- تهران -- طراحی و ساخت
 موضوع : Roofs -- Design and construction -- Iran -- Tehran :
 موضوع : ساختمان‌های آجری -- ایران -- تهران
 موضوع : Building, Brick -- Iran -- Tehran :
 موضوع : ساختمان‌های تاریخی -- ایران -- تهران
 موضوع : Historic buildings -- Iran -- Tehran :
 رده بندی کنگره : NA۲۹۰۰
 رده بندی دیویی : ۷۲۱/۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۷۳۳۲۸۷۳

www.ketab.ir

- انتشارات راشدین
- عنوان کتاب: رخ بام در معماری تهران از گذشته تا حال
- مولف: فرشید عبداللهی
- ویراستار: دکتر راهب عارفی
- صفحه‌آرا: آتوسا محمدی
- طراح جلد: نجمه یزدانی‌بخش
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹
- شمارگان: ۱۰۰۰
- شابک: ۷۵۰۰۰۰-۷ ریال ۳۶۱۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸-۷
- قیمت: ۷۵۰،۰۰۰ ریال
- نشانی: میدان انقلاب - کارگر جنوبی - کوچه گشتاسب - پلاک ۴ واحد ۶
- پایگاه اینترنتی: www.siteketab.com
- پست الکترونیک: rashed1829@yahoo.Com

فهرست مطالب

۷	مقدمه.....
۹	جداره و نما.....
۱۲	آجر.....
۱۳	آجرهایی که تا دوران قاجاریه، و پهلوی مصرف داشتند.....
۱۴	انواع آجر تزئینی.....
۱۴	انواع شیوه‌های آجر کاری.....
۱۴	آجر کاری در معماری معاصر.....
۱۵	تنوع شیوه‌های آجر کاری.....
۱۶	نماهای آجری و آجر کاری.....
۱۷	ترکیب آجر کاری تزئینی با دیگر مصالح.....
۱۸	اجرای استادکاران در آجر کاری.....
۲۱	آجر کاری در تهران.....
۲۱	آجر کاری در دزفول و شوشتر.....
۲۵	رخ‌بام.....
۲۵	انواع رخیام.....
۲۸	رخیام‌های آجری.....
۲۸	آجر آبمال و اکوب.....
۲۸	آجر پیش‌بُر.....
۲۸	آجر قالبی.....
۲۸	سنگ تراش.....
۲۹	شرفی‌های لعابی.....
۲۹	هره.....
۳۰	روش‌های آجر چینی.....
۳۰	جداره.....

مقدمه

دفتر حاضر مستندنگاری بخشی از یادگار و یادمان نه چندان دور، اما از یاد رفته معماری این مرز و بوم است، معمارانی که پایان کار خود را با آغازی نو در هنر و معماری این مرز و بوم رقم زده‌اند و آجر را چه زیبا، با آهنگی موزون در دیواره و وجود بنا به تصویر کشیده‌اند. هنر آجر کاری در قرن چهارم و پنجم هجری قمری زیبایی وصف ناپذیری داشت که در تمام ادوار این سرزمین بی نظیر و بی بدیع می نمود و در گذر زمان این هنر جای خود را به هنر فاخر کاشی کاری، گچبری، نقاشی، مقرنس و.... می دهد و گویی آرام آرام از دامن هنر و معماری ایرانی رخت بر می بندد تا آن که دوباره در اواخر دوره قاجار و در دوره پهلوی خود را در سرحد نما (رخبام)، نمایان می سازد شهر تهران پایتخت این دوران مرکز توجه، تغییر، تبادل و تفکر است و هنر در نزد مهندسان تازه از فرنگ برگشته و استادکاران سنتی و مردمان متجدد، رنگ و بوی تازه ای دارد. هر کدام، این تفکر نوگرایانه را به سمت و سویی می کشند و آن که حرف آخر را می زند آن استادکاری است که تاروپودش با بندبند این معماری گره خورده است اوست که نقش را در کالبد نما جانانه، جا می دهد و با رخ بام، رخ به نما می دهد. این دفتر حاصل ماه ها تلاش طاقت فرسای عزیزانی است که در کنار هم توانستیم برگی از هنر و معماری در حال اضمحلال و زوال این شهر را به یادگار مستند نمائیم جای بسی تاسف است که از زمان برداشت تا ارایه این دفتر برخی از بناها، متاسفانه تخریب گردیدند. شاید روزی نه چندان دور این دفتر فقط دفتر خاطراتی بیش از رخبام های این شهر نباشد هنری که نه آغازش را

کسی فهمید و نه پایانش را. حال آنچه از این دوران به جای مانده بر رخساره بناهایی است که ارزش تاریخی ملموس و لیاقت ثبت در فهرست آثار تاریخی کشور را نداشتند و بر این اساس فارغ از توجه نهادهای و سازمان‌های ذیربط، هر روز مورد بی‌مهری مالکان سودجوی خود می‌باشند املاکی که عموماً مشرف به خیابان‌های اصلی شهرند و در انتظار نقشی نو. رخ بام‌ها تنها زینتی هستند بر رخساره بدنه‌های شهری آن زمان که سیما و منظر شهر را در بیانی آهنگین و با ریتمی موزون می‌پیمایند و گویی معماران آن زمان این هنر از یاد رفته معماری گذشته خود را به نیت باز زنده‌سازی هنر آجرکاری سرمشق نموده‌اند صد حیف و افسوس که نه تنها رخ بام‌ها به فراموشی سپرده شدند بلکه در عصر معاصر هیچ درکی از هنر و معماری این سرزمین در طرح و نقش معماران این شهر نقش نمی‌بندد و چه بی‌مهابا به فراموشی اصالت، فرهنگ و هویت هایمان قدم بر می‌داریم. یادمان باشد روزی در این شهر معماران و استاد کاران ما چه زیبا بر زیباسازی منظر شهری اصرار می‌ورزیدند و چگونه بنا را با بافت و منظر شهر با استادی تمام گره می‌زدند.

آرزو مند، مستندنگاری رخبام‌ها به سر منزل مقصود خود برسد، لازم به ذکر است بسیاری از طرح و نقش‌ها، هنوز در انتظار مستندسازی و مستند نگاری می‌باشند که امید است در برنامه‌های آتی اقدام به تکمیل این دفتر گردد. از جناب آقای دکتر امیر انوشهر کمال تشکر و قدردانی را دارم که در انجام این پروژه مرا یاری نمودند و از همکاران جوانم خانم مهندس سولماز قاسمی، آقای امیرعلی خاکی، خانم خانه زارع و خانم فاطمه اجاقوردی و تقدیر و تشکر می‌نمایم که برای جمع‌آوری و مستندسازی این اثر در کنارم ایستادند و کوشیدند.

فرشید عبداللهی